

Feministische cartografieën: Dagelijks stedelijk woon-werkverkeer per openbaar vervoer van vrouwen in Guadalajara, Mexico

Samenvatting

Dit proefschrift gaat over de systematische uitsluiting die vrouwen ondervinden bij hun dagelijks woon-werkverkeer met het openbaar vervoer in Guadalajara, Mexico. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de ongelijkheid in mobiliteit door te benadrukken dat gender andere machtsstructuren doorsnijdt, zoals etniciteit, huidskleur, sociale klasse, leeftijd, geloof en functionele diversiteit. Dit beïnvloedt de mobiliteit van vrouwen op verschillende dimensies. De onderzoeksvragen gaan over de wijze waarop stedelijke mobiliteitsbelemmeringen van invloed zijn op het dagelijks leven van vrouwen en over de strategieën van vrouwen om met deze belemmeringen om te gaan. Met het onderzoek wordt beoogd te begrijpen hoe de intersectionele ervaringen van vrouwen worden geconfigureerd via hun woon-werkverkeer met het openbaar vervoer. Ook is het doel inzicht te krijgen in de essentiële rol van de narratieven, emoties en belichaamde kennis van vrouwen bij het transformeren van het stedelijke mobiliteitsontwerp vanuit een benadering van sociale rechtvaardigheid.

Het onderzoek is gericht op de historische en geografische constructie van ongelijkwaardige verhoudingen in de metropool Guadalajara en de belangrijkste maatschappelijke, ruimtelijke en mobiele factoren die de bewegingsvrijheid van vrouwen en hun toegang tot de werkomgeving, sociale relaties en stedelijke diensten beperken. Het theoretisch kader van het onderzoek omvat de vakgebieden stedelijke mobiliteit, feministische geografie en lichaamspolitiek. Vanuit dit theoretisch kader worden de ervaringen van vrouwen bestudeerd in combinatie met stedelijke mobiliteit, met inbegrip van de emotionele dimensie. Daarbij wordt inzicht in de mobiliteitsbelemmeringen geplaatst binnen de context van sociale relaties en plaatsen. Vanuit dit kader wordt inzicht verkregen in de wijze waarop met mobiliteitservaringen als empirische kennis de status quo ter discussie wordt gesteld en wordt geprobeerd ongelijkheid te beëindigen.

De methodologie is vanuit de feministische route gebaseerd op een combinatie van nieuwe methoden uit mobiliteitsonderzoek en traditionele methoden om de ervaring van beweging te vangen en de interactie van vrouwen met het mobiliteits- en vervoersstelsel in kaart te brengen. Door mee te reizen met twaalf vrouwen met een verschillende sociale achtergrond onderweg naar hun werk met het openbaar vervoer, zijn de belemmeringen die ze tegenkomen in kaart gebracht, en ook de strategieën die ze hanteren om met de belemmeringen om te gaan en de emoties die ze daarbij het vaakste ervaren. Op deze manier konden de structurele en persoonlijke belemmeringen worden bekeken vanuit een intersectionele benadering.

De belangrijkste resultaten zijn vastgelegd in een reeks cartografieën waarin wordt verbeeld welke specifieke belemmeringen vrouwen tegenkomen op elk moment van hun reis. De kaarten van de afgelegde trajecten tonen de interne en externe wereld van de mobiliteit van vrouwen. De vrouwen hebben aangegeven welke blokkades ze tegenkomen en hoe ze reageren op de beperkingen. Ze hebben de emoties uitgedrukt waardoor hun pas versnelde, hun weg langer werd, het zweet ze uitbrak of hun hartslag versnelde. Daarmee werden impliciete gevoelslandschappen zichtbaar. Op deze wijze worden de traditionele, niet-belichaamde kaarten die worden gebruikt bij het ontwerp van steden en vervoerssystemen ter discussie gesteld. De reliëfkaarten geven een gedetailleerd overzicht van de kruispunten van mobiele stedelijke machtsstructuren waarin vrouwen geplaatst worden op verschillende kruispunten waar ze langskomen. Op de kaarten wordt zichtbaar hoe ongelijkheid tot uitdrukking komt in vrouwenlichamen door ervaringen van uitsluiting en specifieke emoties.

De cartografieën, die de narratieven van de vrouwen bevatten als de beweging die de topografie uitdrukt, laten zien dat vrouwen stuiten op multidimensionale belemmeringen die ze proberen te overwinnen, ondermijnen of weerstaan met behulp van meerdere strategieën en tactieken. Ze slaan zich door ruimte, risico, tijd, financiële middelen en sociale netwerken heen. Toch kunnen ze de belemmeringen niet elke keer passeren, en niet alle vrouwen beschikken over dezelfde middelen om barrières te nemen.

Een belangrijke bevinding van dit onderzoek is de noodzaak om aandacht te besteden aan de intersectionele context van stedelijke mobiliteit en de ervaringen van vrouwen die door de stad bewegen, en bij planning en beleid op het gebied van stedelijke mobiliteit de emotionele dimensie mee te nemen. De voortdurende angst, stress en woede die vrouwen voelen wanneer ze zich verplaatsen, onderstreept de politieke dimensie van affectiviteit bij ongelijke mobiliteit. Specifieke emoties zijn een uitdrukking van de onrechtvaardigheid waarmee vrouwen te maken hebben.

De emotionele kaarten wijzen op de noodzaak van een paradigmaverandering in de conceptualisering van stedelijke mobiliteit en het beleid ten aanzien van de ongelijkheid waaronder vrouwen te lijden hebben. Uit de narratieven van vrouwen volgen drie prioriteiten om stedelijke mobiliteit te transformeren: zorg centraal stellen in de mobiliteits- en vervoerssystemen; autonomie en vrijheid beschouwen als intrinsieke waarden van de stedelijke weg die vrouwen afleggen; mobiliteit conceptualiseren als een mobiel gemeenschappelijk bezit.

Samenvattend levert dit onderzoek een bijdrage aan een alternatief voor de geografie van stedelijke mobiliteit waarin vrouwen in het verleden zijn verwijderd op kaarten en in formele processen van stadsvorming. In de belichaamde cartografieën krijgen vrouwen niet alleen een plaats als actieve deelnemers aan stedelijke mobiliteit, maar daarin worden ook concrete voorstellen gedaan voor een nieuwe opvatting van mobiliteit en vervoerssystemen.

Dit proefschrift levert op drie manieren een belangrijke bijdrage aan ontwikkelingsonderzoek: 1) door een innovatieve methodologie voor te stellen om de stedelijke mobiliteit van vrouwen te bestuderen vanuit een intersectionele en belichaamde invalshoek; 2) door de emotionele dimensie van stedelijke mobiliteit te benadrukken; en 3) door te wijzen op de prioriteiten, gezichtspunten en bijdragen van vrouwen op het gebied van het realiseren van rechtvaardige en veerkrachtige stedelijke omgevingen die deel uitmaken van de mondiale en lokale initiatieven om een rechtvaardiger mobiliteit te bereiken, zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, de Nieuwe Stedelijke Agenda en de wetten die door de staat worden uitgevoerd.

Trefwoorden: emoties en stedelijke mobiliteit, feministisch in kaart brengen van gebieden, intersectionaliteit en stedelijke mobiliteit, vrouwen en openbaar vervoer, vrouwen en ontwerp van stedelijke mobiliteit.